

HIÁBA HUNGARIKUM – A ZSOLNAY-BOTRÁNY

Kocsis M. Tamás

2014-09-18 12:14

Az utóbbi hetekben rengeteg cikk született a Zsolnay-védjegyekről, a megoldási lehetőségekről viszont nemigen lehetett hallani.

Az utóbbi hónapokban gyakran találkozhattunk ilyen bombasztikus szalagcímekekkel: **Kicsempészhették Magyarországról a Zsolnay márkanévet, Elbitorolták a Zsolnay márkanévet?**, vagy: **Lenyúlták a Zsolnay nevet?**, illetve: **Ellopták a Zsolnay márkanévet**.

A politika is ráepült az ügyre, megtudhattuk hogy feljelentés született az ügyben és a rendőrség el is rendelte a nyomozást. Ez utóbbi cikkből egy jellemző mondat: „A képviselő szerint a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt. mellett a pécsi önkormányzatot és Magyarországot is kár érte, mert a Swiss Art Kft. jogalap nélkül védte le a Zsolnay márkanévet *az USA és az EU szabadalmi hivatalainál*” (kiemelés tőlem).

A cikkekben több pontatlan és nem megfelelően értelmezett információ van. Az elsőként említett hír24 cikk szerint például: „A közösségi - tehát az Európai Unión belül érvényes - védjegyjog megszerzésével *extrém esetben* a Swiss Art Kft. Zsolnay márkájú órát, porcelánt, ékszert vagy hasonló tárgyat hozhat forgalomba, akkor is, ha a termék mondjuk Kínában készült. Persze, ha ez megtörténik, utólag kártérítést kérhet a Zsolnay Manufaktúra, a védjegy korábban egyetlen tulajdonosa. *Furcsa az ügyben*, hogy az oltalmat nem idehaza, hanem külföldön kérte a pesti cégnek egy külsős ügyvédi iroda” (kiemelés tőlem).

Továbbá, a www.pecsma.hu szintén fent említett cikkében pl. ez olvasható: „A helyzetet bonyolítja, hogy uniós közösségi védjegyről van szó, ami így *elméletileg* az uniós országokban egyaránt érvényes.” Az idézetek sorát még hosszan lehetne folytatni.

Jelen írásban megpróbálom a szélesebb közönség számára is érthetővé tenni, hogy mi is történt pontosan, illetve arra is kísérletet teszek, hogy az ügy esetleges jogi megoldási lehetőségeiről megosszak pár gondolatot. Hangsúlyozom, hogy sem a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt.-hez, sem pedig a Swiss Art Kft.-hez semmilyen formában nem kötődöm. Az elemzés elkészítése során csak a hivatalos, mindenki részére nyitva álló védjegyadatbázisokból (www.sztmh.gov.hu, www.oami.europa.eu, www.wipo.org), www.uspto.gov) megszerezhető információkra támaszkodtam. Nem célom, hogy azt elemezzem, hogy a Swiss Art Kft.-nek, vagyis az ominózus közösségi védjegy jogosultjának volt-e joga megtenni a bejelentést. Ezt majd az arra hivatott hatóságok megteszik és eldöntik. Viszont tény, hogy a cég megtette a bejelentést és a közösségi védjegyet az erre illetékes hivatal be is jegyezte. A fő kérdés az, hogy mit lehet ebben az ügyben tenni?

1. Fogalmak

Kezdjük az alapfogalmakkal. A közösségi védjegy egy az egész Európai Unióban érvényes, egy eljárás során megszerezhető iparjogvédelmi oltalmi forma. A közösségi védjegyek lajstromozását az alicantei, spanyolországi székhelyű Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (Védjegyek és Formatervezési Minták, rövidítve: BPHH), angol nevén az Office for the Harmonisation in the Internal Market (Trade Marks and Designs) végzi. A bejegyzett közösségi védjegyek minden egyéb külön Magyarországra vonatkozó érvényesítés, hatályosítás vagy további bejelentés nélkül önmagukban érvényesek hazánkban is. A fent említett intézmény, a BPHH az Európai Unió egyik ügynöksége, a közösségi védjegy mint jogintézmény szempontjából teljességgel lényegtelen, hogy a hivatal székhelye éppen Spanyolországban van.

A közösségi védjegyrendszerbe Magyarország 2004. május 1-én, az Európai Unióhoz való csatlakozás napján lépett be. A jogintézmény egyébként 1996 óta létezik. Vagyis már jó ideje van magyar cégeknek is lehetőségük arra, hogy a fent említett alicantei hivatalnál közösségi védjegyeket szerezzenek, melyek területi hatályukat tekintve 2004. május 1. óta Magyarországra is kiterjednek.

Semmi „furcsa” nincs abban, ha egy magyar bejegyzésű cég közösségi védjegy lajstromozása iránti kérelmet nyújt be a fent említett hivatalhoz. Éppen ellenkezőleg, ez egy az Európai Unióban gazdasági tevékenységet végezni kívánó cég teljesen normális tevékenysége optimális esetben. A BPHH a közösségi védjegyek és a közösségi formatervezési minták lajstromozásával foglalkozik. Semmi köze a szabadalmakhoz, amely egy teljesen más iparjogvédelmi forma. Tehát az a hivatal, ahová a Swiss Art Kft. a kérelmet benyújtotta, nem az „EU

szabadalmi hivatala".

Továbbá, egy közösségi védjegy nem „elméletileg” érvényes az EU mind a 28 tagországában, hanem „gyakorlatilag”: az egész jogintézmény létrehozásának a célja az volt, hogy létezzen egy olyan védjegyoltalmi forma, amely az egész Európai Unióban (illetve korábban Európai Közösségben - innen a mai napig használt név) érvényes. Továbbá, az sem „extrém eset”, ha valaki Kínában készült termékekre egy az Európai Unióban érvényes közösségi védjegyet tesz: ezt teszi az összes nagy világcég, elég, ha csak a Kínában, Pakisztánban, Vietnamban stb. készült, de közösségi védjegyekkel ellátott ruházati termékekre gondolunk. A gyártás helye legtöbb esetben független attól, hogy magát az árut később milyen védjeggyel látják el.

A közösségi védjegytől elkülönülő védjegytypus a magyar nemzeti védjegy, amelynek lajstromozását a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (korábban: Magyar Szabadalmi Hivatal) végzi. Ezek a védjegyek csak Magyarországra terjednek ki. Léteznek ezen kívül a nemzetközi védjegyek az ún. Madridi rendszer keretén belül. Ennek a rendszernek a lényege, hogy ha valakinek van már egy nemzeti védjegye vagy védjegybejelentése, a Szellemi Tulajdon Világszervezetén keresztül kérheti a nemzeti védjegy kiterjesztését különböző országokra, illetve területekre. A rendszer sajátossága, hogy ezeket a kérelmeket az érintett országok nemzeti védjegy hivatalai bírálják el, mindegyik a saját nemzeti védjegyjoga szerint. A dolog akkor kezd igazán bonyolulttá válni, ha azt is rögzítjük, hogy 2004 óta közösségi védjegyre vagy védjegybejelentésre alapozva is lehet nemzetközi kiterjesztést kérni. De ne szaladjunk ennyire előre...

2. A Zsolnay közösségi védjegybejelentés és a Zsolnay védjegyek

A BPHH bárki által megtekinthető adatbázisa (www.oami.europa.eu) szerint a Swiss Art Kft. 2013. július 3-án közösségi védjegy bejegyzésére irányuló kérelmet nyújtott be a BPHH-hoz, a „Zsolnay” szóra, a Nizzai osztályozás (a védjegyek lajstromozására vonatkozó nemzetközi osztályozási rendszer) szerinti 14. és 21. áruosztályba tartozó termékekre, az alábbiak szerint: nemesfémek és ötvözeteik, valamint az ilyen anyagokból készült, vagy ezekkel bevont termékek, amelyek nem tartoznak más osztályokba, illetve ékszerek, drágakövek, órák és más időmérő eszközök (14. osztály) illetve eszközök, edények és tartályok háztartási és konyhai célokra, üveg-, porcelán-, és fajanszárúk, amelye nem tartoznak más osztályokba (21. osztály). A cégnyilvántartás adatai szerint a Swiss Art Kft. ügyvezetője és egyetlen tagja Cséplő Petra, aki egyúttal a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt. igazgatóságának is a tagja.

A BPHH 2013. szeptember 4-én hirdette meg a védjegybejelentést, vagyis abszolút kizárási okok a bejelentéssel szemben nem merültek fel. Ezt követően, mivel az erre nyitva álló 3 hónapos időszakban a védjegybejelentés ellen senki nem lépett fel, vagyis nem nyújtott be ellene felszólalási kérelmet, a BPHH a közösségi védjegyet minden további nélkül lajstromozta 2013. december 12-én. A közösségi védjegy lajstromszáma: 11997641. Jelenleg tehát az a helyzet, hogy a Swiss Art Kft-nek van egy darab bejegyzett közösségi védjegye. Ezen védjegy léte azonban a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt. már korábban is létező nemzeti és nemzetközi védjegyeit nem szünteti meg. A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának, illetve a Szellemi Tulajdon Világszervezetének elektronikus adatbázisa (www.sztnh.gov.hu, www.wipo.org) szerint a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt-nek több nemzeti (pl. a 207147 lajstromszámú „Zsolnay” szóvédjegy, a 168509 lajstromszámú „Zsolnay” szóvédjegy, illetve további ábrás védjegyek), valamint nemzetközi védjegye (pl.: a 771722 ill. a 771723 lajstromszámú ábrás védjegyek, amelyek a „Zsolnay” szót más elemekkel együtt tartalmazzák s amelyek egy pár európai országra terjednek ki) is van, amelyek jelenleg is érvényesek.

Az új közösségi védjegy és a korábbi Zsolnay védjegyek jelenleg párhuzamosan léteznek. A közösségi védjegy tulajdonosa, vagyis a Swiss Art Kft. bármikor megkezdheti az árujegyzékbe tartozó áruk tekintetében a „Zsolnay” közösségi védjegy használatát az Európai Unió területén, hiszen a közösségi védjegy bejegyzett és érvényes. A Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt. korábbi védjegyei nem teszik az új közösségi védjegyet automatikusan érvénytelenné. A fenti újságcikkeknek sokszor már a kiindulópontja is hibás: abból indulnak ki, mintha csak egyetlen „Zsolnay” védjegy lenne - ez nyilvánvalóan nem igaz, ahogy a fentiekből is láthattuk.

Az már egy másik kérdés, hogy egy védjegy jogosult mit tesz vagy mit tehet annak érdekében, hogy a védjegye vagy védjegyei csak és kizárólagosan az övé legyen(ek). A közösségi védjegy lajstromozására vonatkozó eljárás sajátossága, hogy az eljárást végző hivatal nem vizsgálja, hogy egy újonnan érkező kérelemben szereplő megjelölés (jelen esetben a „Zsolnay” szó) már másvalakinek a korábbi védjegye, illetve más korábbi védjegyéhez esetleg hasonló. Erre a korábbi védjegyek tulajdonosainak kell figyelniük. Az eljárás során azért kerül sor az előbb említett meghirdetésre, hogy amennyiben a védjegybejelentéssel valakinek problémája van,

akkor a meghirdetés napjától számított 3 hónapon belül a bejelentés ellen felléphet, az ún. felszólalási eljárás keretében.

Ezt a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt. nem tette meg, minden valószínűség szerint azért, mert nem is figyeltetik a közösségi és nemzetközi védjegybejelentéseket. Annak vizsgálata, hogy ez miért történhetett meg, meghaladja jelen írás kereteit.

3. A nemzetközi kiterjesztés

Abban a kérdésben, hogy a Swiss Art Kft-nek még melyik országra kiterjedő további „Zsolnay” védjegyei vannak, szintén eléggé ellentmondó információk jelentek meg a sajtóban. Jelen elemzés befejezésének napján (2014. szeptember 12.) a nyilvános adatbázisokból az alábbiak állapíthatók meg.

A Swiss Art Kft. a 11997641 lajstromszámú közösségi védjegye alapján nyújtott be nemzetközi védjegybejelentési-kérelmet a Szellemi Tulajdon Világszervezetéhez, 2013. szeptember 19-én, vagyis még az alapvédjegy bejegyzése előtt. A nemzetközi védjegy száma: 1180644 - a Madridi rendszerben a nemzetközi védjegyek új számot kapnak, ettől azonban a nemzetközi védjegy alapvédjegye vagy bázisvédjegye továbbra is a sokat emlegetett közösségi védjegy.

Az adatbázis szerint eredetileg a kiterjesztést az alábbi országokra kérték: Svájc, Kína, India, Japán, Omán, Oroszország, Törökország, Egyesült Államok. Az adatbázisból az is kiderül, hogy 2014. május 7-én a Swiss Art Kft. további országokra terjesztette ki a nemzetközi védjegy-bejelentési kérelmet, amelyek az alábbiak:

Ausztrália, Azerbajdzsán, Bahrein, Egyiptom, Kazahsztán, Ukrajna. Tehát, az eredeti kérelem kiterjesztése már a botrány kitörése előtt megtörtént. A részletek ismerete nélkül is jól látható, hogy a Swiss Art Kft. részéről tudatos, az esetleges piacokra fókuszáló védjegyportfolió építése történik, amelynek az alapja az egyetlen közösségi védjegyük. Megjegyezném még, hogy a nemzetközi kiterjesztés nem olcsó mulatság, vagyis abba invesztálni csak akkor érdemes, ha a védjegy jogosultjának komoly szándékai vannak a védjeggyel a megadott országokban.

Végezetül, a félreértések elkerülése végett szögezzük le, hogy a kiterjesztésre vonatkozó kérelem nem jelenti automatikusan azt, hogy az adott ország be is jegyzi a védjegyet, hiszen minden nemzeti hivatal a saját nemzeti joga alapján, saját hatáskörében dönt. A Szellemi Tulajdon Világszervezete elektronikus adatbázisából látható például, hogy az Egyesült Államok illetékes, a védjegyek lajstromozásával is foglalkozó hivatala, a United States Patent and Trademark Office (USPTO) ideiglenesen elutasította a bejelentést; ugyanígy tett a Japán nemzeti védjegy hivatal is (angolul Japan Patent Office, amely a védjegyek lajstromozását is végzi).

Szó sincs tehát arról, hogy pl. az „USA szabadalmi hivatala” (ami ugye nem csak szabadalmi hivatal...) bejegyezte volna a Swiss Art Kft. USA-beli védjegyét: éppen ellenkezőleg, ideiglenesen elutasította. Az ideiglenes elutasításra a bejelentőnek, vagyis a Swiss Art Kft-nek kell majd nyilatkoznia, meghatározott időn belül. Az USPTO honlapja (www.uspto.gov) szerint a bejelentés státusza egyébként „DEAD” illetve „ABANDONED”, vagyis úgy tűnik, mintha a Swiss Art Kft. lemondott volna a kiterjesztésről, ez az információ azonban a Szellemi Tulajdon Világszervezetének honlapján egyelőre nem látszik. Az ügy tehát még egyáltalán nincs lezárva.

4. Mit lehet tenni?

A fentiek figyelembe vételével a legfontosabb kérdés továbbra is az, hogy mit lehet ebben a helyzetben tenni? A legegyszerűbb megoldás természetesen az lenne, ha a Swiss Art Kft. átruházná a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt.-re a bejegyzett közösségi védjegyet, illetve az azon alapuló nemzetközi védjegyet. Ha ez megtörténik, a probléma meg van oldva.

Viszont mi a helyzet akkor, ha az átruházásba a Swiss Art Kft. nem megy bele?

A Swiss Art Kft. bejegyzett közösségi védjegye ellen a BPHH előtt a védjegy törlése iránti kérelmet, illetve a védjegyoltalom megszűnésének megállapítása iránti kérelmet lehet benyújtani. A megszűnés megállapítását az alábbi okokra hivatkozva lehet kérni: a közösségi védjegy használatának elmulasztása, a közösségi védjegy megtévesztővé válása, illetve a megjelölés köznapivá, generikussá válása.

A törlési okok közül vannak abszolút (feltétlen) és relatív (viszonylagos) törlési okok. Abszolút törlési ok pl. a rosszhiszeműség, amikor a kérelmező arra hivatkozva kéri védjegy törlését, hogy a bejelentő azt rosszhiszeműen nyújtotta be. Továbbá, lehet hivatkozni arra is, hogy a védjegyet eredetileg sem lett volna szabad bejegyezni, mivel ellene feltétlen, a lajstromozást eleve kizáró okok merültek fel. Relatív törlési okból szintén több van: például, egy közösség vagy nemzeti védjegy, illetve az Európai Unió valamely tagállamában

érvényes nemzetközi védjegy jogosultja kérheti egy későbbi közösségi védjegy törlését, ha álláspontja szerint az ő korábbi védjegye ugyanolyan vagy hasonló, mint a később bejegyzett közösségi védjegy. Lehet továbbá a törlési kérelmet alapítani névhez, képmáshoz fűződő jogra, szerzői jogra, vagy más iparjogvédelmi jogra. Álláspontom szerint a fenti törlési, illetve a megszűnés megállapítása iránti okok közül a rosszhiszemű bejelentés, a névhez fűződő jog, illetve egy korábbi ugyanolyan vagy hasonló védjegy jogosultja által a korábbi védjegyre alapított törlési eljárás jöhetne szóba.

De ki legyen a törlési kérelem kérelmezője? Korábban létező védjegyei alapján joggal lehetne a kérelmező a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt. Ezt azonban - eltekintve attól a már most látszó problémától, hogy a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt. korábbi védjegyei alapján nehéznek tűnik az ügy legalábbis a 14. osztályba tartozó áruk, vagyis az órák és ékszerek stb. tekintetében, mivel a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt-nek ezekre nincs kiterjedő korábbi védjegye - jelenleg nehezen tudom elképzelni, tekintve, hogy a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt. igazgatóságának tagja, Cséplő Petra a cégszemélyek szerint egyúttal a Swiss Art Kft. ügyvezetője és tulajdonosa. Vagyis nehezen képzelhető el bármilyen fellépés a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt. részéről mindaddig, amíg a másik cég tulajdonosi köre egyúttal a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt. vezetőségéhez is tartozik.

A fentiek miatt egyébként valószínűleg lehetne hivatkozni arra, hogy a Swiss Art Kft. rosszhiszeműen nyújtotta be az ominózus közösségi védjegybejelentést. Rosszhiszeműség tekintetében azonban nagyon nehéz és bonyolult bizonyítási eljárás elé néz az esetleges kérelmező, akinek a személye ebben az esetben is eleve szintén a fő kérdés lenne.

Végezetül lehetne még olyan magánszemély vagy cég a kérelmező, akinek a Zsolnay névhez fűződő jogát sérti a Swiss Art Kft. közösségi védjegye. Ha ez a magánszemély vagy cég magyar lenne, akkor az uniós hivatal előtt a magyar névhasználatra vonatkozó jogszabályokra hivatkozással kell bizonyítani a közösségi védjegy bejegyzésének jogsértő voltát.

További megjegyzésem, hogy törlési kérelem a BPHH-hoz csak angol, német, francia, olasz vagy spanyol nyelven nyújtható be. Amennyiben a kérelmező magyar nyelvű bizonyítékokkal kívánna alátámasztani a kérelmet, akkor azokat le is kellene fordíttatni magyarról az eljárás nyelvére.

Fontos ugyanakkor hangsúlyozni, hogy amennyiben az alap közösségi védjegyet jogerősen törölné a BPHH, annak fellebbezési tanácsa, az Európai Törvényszék vagy az Európai Bíróság, akkor azzal a közösségi védjegy alapján kiterjesztett nemzetközi védjegyek is automatikusan törlésre kerülnek. Ez az ún. „central attack” intézménye: a nemzetközi védjegyek rendszere úgy épül fel, hogy a nemzetközi bejelentések az első öt évben az alapvédjegyhez kötődnek. Tehát, ha bukik az alapvédjegy a fenti határidőn belül, vele bukik az összes nemzetközi védjegy is, amelyet az alapvédjegyre hivatkozva jegyeztek be. Az erőforrásokat tehát, legalábbis a jelenlegi állás szerint, a közösségi védjegy törlésére kellene koncentrálni, ha és amennyiben a felek között nem történik megegyezés.

5. Összegzés

Összességében megállapítható, hogy egyáltalán nincs könnyű helyzetben az, aki a Swiss Art Kft. „Zsolnay” közösségi védjegye ellen akar fellépni. Márpedig az idő sürget, hiszen ahogy korábban is említettem, a Swiss Art Kft. elvileg bármikor elkezdheti a „Zsolnay” közösségi védjegy használatát a saját termékeire. Hosszas tanakodásra tehát nincs idő.

Ugyanakkor számomra az ügyben az a leginkább elgondolkodtató, hogy miért nincs, miért nem volt már eleve a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt-nek egy olyan, pár védjegyből álló közösségi védjegyportfoliója, amelyben szövegvédjegyek és a cég által használt ábrás védjegyek is szerepelnek, s amelyek a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt. számára fontos, a cég által gyártott áruk illetve a cég által nyújtott szolgáltatások széles körét ölelik fel? Olyan országokról nem is szólva, mint pl. az USA vagy Japán, amely országokra kiterjedő védjegye a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt.-nek egyáltalán nincs.

A fenti történet jól illusztrálja, hogy hiába hungarikum pl. a „Zsolnay porcelán”, egy viszonylag egyszerű jogi megoldással, egyetlen darab közösségi védjeggyel, mekkora vihart lehet kavarni.

*A szerző a Kocsis és Szénássy Ügyvédi Iroda ügyvédje,
2007-2012 között védjegyvizsgáló a Belső Piaci Harmonizációs Hivatalnál.*